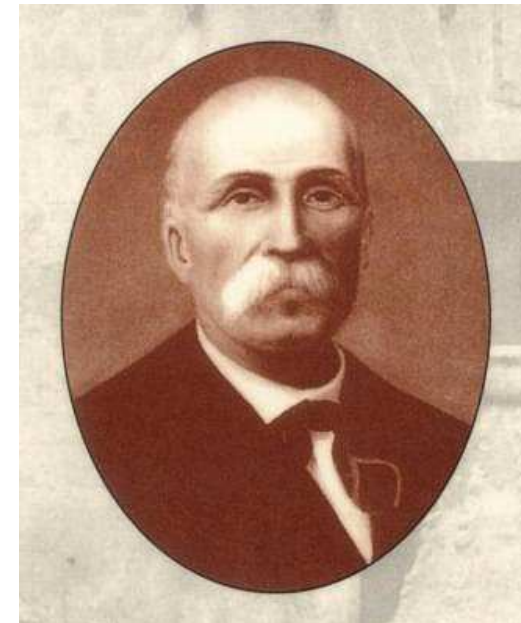

Tots els dies 9

9 de febrer de 2013
(València ciutat)

La creu del matrimoni (segona portada)

Blai Bellver i Tomàs
(1818-1884)

BLAI BELLVER I TOMÀS

Blai Bellver i Tomàs (Xativa 1818- 1884)

Blai Bellver i Tomàs naixque en Xativa el 16 de febrer de 1818 i va morir el 28 de setembre de 1884. Fon un important impressor i editor, tambe fon autor de poesies i llibrets de falla. Està considerat un autor dels de canya i cordell. Constantí Llombart l'inclou entre els escriptors arreplegats en la seua monumental *Los fills de la Morta-Viva, apunts Bio-Bibliografichs*.

Als tretze anys, despuix d'abandonar els estudis, els seus pares l'envien a Valencia a formar-se com a aprenent en l'impremta de Catalina Rius, viuda de Manuel Monfort, una de les imprentes mes importants de l'epoca. En 1836 tornà a Xativa a on instalà un modest taller d'impremta. En 1840 estampà el primer opuscul del que es te noticia, el programa d'una celebracio en Xativa: "Convocatoria que fa la tortuga dels fusters per a les festes que celebrarà la ciutat de Xativa en los dies 2, 3, 4, i 5 d'agost d'este añ 1840". A partir d'eixe moment la seua vida es una lluita per conseguir millorar les tecniques de la seua impremta incorporant moltes innovacions, tant en maquetacio com en maquetacio i disseny. Incorpora en la seua empresa els avanços mes punters: maquines mogudes per aigua i vapor, despuix en gas, posteriorment per l'electricitat, aparells d'estereotipia, galvanoplastia, plegadors mecanics, etc.

En paraules de Constantí Llombart; "habent conseguit a força de treballosos ensaigs empremta d'una sola vegada tots los colors qu'entraben en la impresió a qu'els aplicaba".

Va conseguir molt de prestigi com a editor, inclus en l'estranger, gracies a l'elaboracio d'uns cartapacis per a l'ensenyament de caligrafia als escolars. Portaven per titol "Cuadernos de instruccion pública" i tingueren una ampla difusio per Espanya i en molts països europeus, especialment en Alemanya. Estos cartapacis seguïen el metodo proposat per José Francisco de Iturzaeta (1788-1853).

Una atra faceta destacable de la seua vida fon la d'editor de periodics. Als 26 anys fundà *La Fortuna* (1844), projecte que hague d'abandonar per falta de rendabilitat economica. Esta situacio es repetirà en els seus atres tres intents de promoure un periodic: *El Setabense* (1848), *La Federacion* (1870) i *La Correspondencia del Júcar* (1878). El seu interes, reiterat, en l'edicio de diaris s'explica per l'intent de difondre la cultura i les idees progressistes i republicanas entre tota la poblacio.

Entre els llibres que edità possiblement el mes conegut siga *Xativa. Memorias, recuerdos y tradiciones de esta antigua ciudad* (1857), del gran estudios Vicent

Boix. En valencià edità, entre uns atres, *Secanistes de Bixquert o Al vell, carabassa en ell* (1867) de Francesc Palanca i Roca. Constantí Llombart apunta que Bellver col·laborà tambe en algunes escenes de l'obra.

La seua activitat com a editor li valgué distints reconeiximents, com el que li concedí pel seu esforç innovador la Societat Economica d'Amics del País de Valencia, o la de ser nomenat impressor de cambra del rei d'Espanya.

Tambe participà en el moviment de la Renaixença: al fundar-se Lo Rat Penat en 1878 fon nomenat corresponsal en Xativa.

Com a escritor cap destacar algunes de les seues obres: *Escenas de Carnaval, El vendedor de estudiantes* (1868), *Versos dedicats a la tortuga en el dia del Corpus del any 1874* (1874) *Una serenata, Juguete lírico dedicado a Játiva y sus mujeres* (1877), *¡Pobra Eixàtiva!* (1879), *Gran fira en la ciutat d'Eixàtiva, en el dies 15, 16 i 17 del mes d'Agost de 1879* (1879) *Cuatro flors ó margaritas als finchits patriotes qu'es mostraren refractaria á la llum de gas* (1879) *Consèrts flamencs* (1879), etc.

Pero la major notorietat de Blai Bellver en el camp de les lletres l'obtingue gracies als llibrets de falla: *La peixca de Aladroch* (1865), *La creu del matrimoni, representá en la falla de la plasa de la Trinitat en l'añ 1866*, i *Eclipses del matrimonio* (1867), per esta ultima obra, escrita en valencià i castellà, fon excomulgat per l'arquebisbe de Valencia.

Ribelles Comín, en la seua obra *Bibliografia de la lengua valenciana* (Madrid 1920), li atribueix a Blai Bellver l'autoria de l'opuscul *Versos colocats en la falla del carrer de Sent Narcís, la vespra de Sent Chusèp en el añ (sic) 1850*. D'esta manera s'alvançaria en cinc anys a l'obra de Bernat i Baldovi de 1855. El text no porta firma pero el fet de que hi ha un eixemplar de l'obra en la Biblioteca Municipal de Valencia, enquadrinat junt a *La creu del matrimoni* i que en el text es fa alusio a la falla del carrer de Sant Narcís de Xativa fan pensar en la possible autoria de Bellver.

En els seus escrits sempre feu una defensa de la llengua valenciana i del seu us, lo que ha pervixcut en el temps per mig d'alguns versets que s'han incorporat a la cultura oral de Xativa:

"Qu'en esta llengua parlaren
Ausias Marc, Chaume Febrér;
hasta els reis en Corts la usaren,
també sen Vicent Ferrer."